SLUTTRAPPORT

PROSJEKT "SKAIDISTIEN – STIEN TIL BEDRE HELSE"

PROSJEKTEIER: LHL KÅFJORD

PROSJEKTNUMMER: 2013.1.0501

VIRKSOMHETSOMRÅDE: REHABILITERING

SØKERORGANISASJON:

LANDSFORENINGEN FOR HJERTE- OG LUNGESYKE

LHL Kåfjord

Forord.

Skaidi stien – stien til bedre helse .. er nå ferdigstilt. Prosjektet er, som tittelen sier, et tiltak med utbedring av tursti som som skal bidra til bedre folkehelse. Midler til prosjektet ble tildelt i 2013, og prosjektet ble gjennomført i 2014.

LHL Kåfjord inngikk avtaler med mange lag og foreninger, Manndalen skole, LHL-klinikkene Skibotn og Baalsrudstiftelsen. Den positive støtten fra disse ga oss motivasjon og inspirasjon til å gjennomføre prosjektet på en profesjonell måte. Prosjektets deltakere, samarbeidspartnere og kontakter har fungert i henhold til intensjonen i søknaden. Det må også understrekes at samarbeidsprosjekter gir oppmuntring til å påta seg nye og interessante prosjekter. Dette er allerede synliggjort i bygda med bl.a felles miljøtiltak langs strendene rundt Manndalsbukta.

Utfra den vellykkede søknadsprosedyre og gjennomføring av prosjektet vil prosjektstyret uttrykke en stor takk til alle som har bidratt til realiseringen av prosjektet. Spesiellt vil vi berømme LHL sentralt med den omsorg de viser for de lokale lag , Exstrastiftelsen for den forståelse de har for «helseprosjekter», og dugnadsgjengen som stilte opp i all slags vær. Takk, takk.

1. Bakgrunn for prosjektet /målsetting.

Manndalen i Kåfjord kommune har en spesiell verdi som rekreasjons- og turområde. Økende beitebruk av storfe inne i dalen(vestsiden) gjorde at eksisterende sti ble tilgriset av «kumøkk» og var lite egnet som ferdselsåre for turgåere. P.g.a at stien går langs elven og at fjellsidene er bratte ble all trafikk innover dalen kanalisert på stien. For på nytt å gjøre dalen til attraktiv tur/rekreasjonsområde var det nødvendig å tilrettelegge østsiden av elva som innfallsåre innover dalen.

Hovedmål for prosjektet var å bidra til bedre folkehelse ved å tilrettelegge/utbedre innfartsåren til Manndalen. Dette innebar å bedre tilgjengeligheten til et ettertraktet tur/rekreasjonsområde slik at mange flere kunne gjøre bruk av området og få tilgang til bl.a bygdehytta og Baalsrudhula. Prosjektet skulle derfor rette seg mot bygdefolk og tilreisende i alle aldersgrupper, både funksjonsfriske og folk med nedsatt helse.

Vi så at disse gruppene kunne være interessert i at prosjektet ble realisert:

Skoler, barnehager, rekreasjonsgåere, lavterskelbrukere (mennesker med nedsatt helse og handikap som er lite mobile), trimgrupper, turmasjdeltakere (Baalsrudmarsjen og Skaidimarsjen), festdeltakere (Riddu, riddu festivalen og fiskefestival), botanisk-, fauna- og geologiinteresserte og personer som var på rehabiliteringsopphold på LHL-klinikkene Skibotn.

2. Prosjektgjennomføring/metode.

Prosjektet er gjennomført i henhold til prosjektbeskrivelse og framdriftsplan. Det meste av arbeidet ble gjennomført i løpet av sommeren og tidlig høst 2014. Det var ingen store utfordringer utover det som var beskrevet i prosjektbeskrivelsen. Underveis i prosjektet ble det allikevel synliggjort interessante skisser til nye prosjekt (utbedring av torvgammer m,v.).

Minigraver ble brukt for utbedring på deler av stien. Overganger ble satt over bekker, rydding av sti og andre tiltak ble gjort for å gjøre stien attraktiv. Det er utplassert benker og satt opp informasjonstavler langs stien. Videre ble det bygd en grillhytte og bru over Manndalselva. Det ble også satt opp en informasjonstavle ved parkeringsplassen, samt en en innhengning for kjøretøy, som vi gjerdet inn. Videre er stien merket fra der den starter og helt opp til Baalsrudhula.

Detaljplaner for gjennomføring ble laget av prosjektstyret og etter møter med ulike lag og foreninger ble dugnadsgjeng fordelt. Følgende lag deltok under dugnaden: Manndalen UIL, Manndalen Grendeutvalg, Manndalen Snøscooterforening, Manndalen Jeger og fiskeforening, Manndalen Sauesankelag, LHL Kåfjord og Grunneeierforeningen Cahpput Siida.

Dugnadsarbeidet ble organisert gjennom fysiske møter og telefon/email /facebook. Erfaringsmessig ble dette en meget vellykket organisasjonsform da en til hver tid visste hvem som skulle delta på dugnadene. Dugnadsånden i bygda var så stor at prosjektledelsen måtte begrense antall deltakere som meldte seg til enkelte gjøremål, f.eks. under bygging av grillhus. Andre ganger bidro antall deltakere til at vi kunne fordele det totale arbeidet på flere. I humoristiske tonelag måtte vi begrunne begrensinger på dugnadshjelp med at LHL Kåfjord ikke hadde økonomi til å kjøpe Gilde kjøttpølser til halve bygda. Dette ble tatt positivt opp av de som ikke trengte møte opp dugnadsdagene.

I tilegg til midlene fra ExtraStiftelsen bidro disse organisasjonene med mindre tilskudd til prosjektet: Manndalen UIL, LHL-klinikkene, Skibotn, Manndalen Grendeutvalg og KAMM, Cahpput Siida, Baalsrudstiftelsen, Kåfjord kommune og LHL Kåfjord. God økonomistyring har medført en trygg gjennomføring av tiltaket. Prosjektet har synliggjort at uforutsette utgifter kan dukke opp. Dette fordi prosjekter kan avdekke nye behov som vil være naturlig å legge inn i prosjektet, så også med dette prosjektet. Vi måtte bl.a bruke maskin på et stykke av stien. Dette var ikke planlagt, men nødvendig. Videre måtte vi gjerde inn grillhytta p.g.a småfe på beite. Også trasévalget måtte korrigeres for å unnga flomskader.

Med den positive dugnadsånden i bygda og det gode samarbeidet mellom lag og foreninger ble tiltaket gjennomført med god tidsmargin til framdriftsplan. Vår erfaring etter prosjektgjennomføringen er at det er få begrensninger på hva bygdene kan få til ved samarbeid mellom lag og foreninger.

Her vil vi gi uttrykk for den positive omtale LHL Kåfjord har fått i Manndalen og ellers innen regionen. Dette har resultert i en betydelig medlemsøkning for lokallaget.

Lokalavisa «Framtid i Nord « har laget flere innslag om turstien og om støtten som er gitt fra Extrastiftelsen . Under åpningen av stien var det deltakere fra LHL sentralt og fra de fleste av LHLs lokallag i Troms. Framtid i Nord hadde en fyldig dekning fra åpningen. Både på informasjonstavlene, på grillhytta og på brua er det satt opp skilt om at ExtraStiftelsen har bidratt med tilskudd til prosjektet.

3. Resultater og resultatvurdering.

Som det fremgår av målbeskrivelsen skal prosjektet bidra til bedre folkehelse og at tilgjengeligheten til rekreasjonsområdet skulle bli bedre.

Ut fra gjesteboka i grillhuset kan vi konkludere med at bruken av dalen som rekreasjonsområde er betydelig bedre enn forventet. Nærhet til grillhus (1,5 km) medfører at bl.a barnefamilier i langt større grad enn tidligere nytter stien. Iflg.gjesteboka har det vært registrert flere titalls besøkende pr. dag i helgene. Vi antar at ca. 500 av målgruppen har benyttet seg av stien etter at den ble ferdigstilt høsten 2014. Dette dokumenterer den økende bruk av dalen som tur-/rekreasjonsområde.

Tilgjengeligheten til det naturskjønne turområdet er blitt betydelig bedre og mer tiltrekkende også for nye brukergrupper. Noe den positive omtale i media og ellers i bygda synes å ha bidratt til. Bedre folkehelse er vanskelig å dokumentere, men med forståelsen av at fysisk aktivitet gir bedre helse er det grunn til å tro at tiltaket er vellykket. Samtlige tiltak i prosjektbeskrivelsen er realisert og målet med prosjektet er dermed oppnådd. Vi tror at uten dette prosjektet så ville Manndalens beste rekreasjonsområdet vært lite tiltrekkende som turområde.

4. Oppsummering/konklusjon/videre planer.

Prosjekt « Skaidi stien - stien til bedre helse» har i henhold til målformuleringer «tilbakeført» Manndalen som et ettertraktet rekreasjons-/turområde. Stien vil bli tegnet inn i kommunale/regionale turkart. Prosjektet som LHL Kåfjord tok initiativ til har vært positivt for bygda, noe som har medført skisser til nye fellestiltak mellom lag og foreninger i bygda. I bygda Manndalen er det allerede vært drøftinger mellom idrettslaget, grendelaget og jeger- og fiskerforening om 2 nye stiprosjekter. LHL Kåfjord har hatt drøftinger med aktører i Indre- og Ytre Kåfjord om kultur-/trimstier.

Prosjektet har bidratt til at kvaliteter som natur og kulturminner som bl.a Baalsrudhula, Mannen i Manndalen og Skaidihytta er lettere tilgjengelig for almennheten. LHL Kåfjord skal i samarbeid med ulike lag og foreninger ta ansvar for framtidig vedlikehold av stien og installasjoner i tilknytning til denne og utbedre og synliggjøre botaniske- og geologiske forekomster samt kulturminner som gamle villreingjerder m.v.

Tiltaket vil i fremtiden synliggjøre LHL og Ekstrastiftelsen som en positiv samfunnsaktør

Prosjektet er
støttet av
ExtraStiftelsen
Helse og forbedring
med EXTRA-midler

